

BOLVADİN İLÇESİ GENEL TANITIMI

A- TARİHİ DURUM:

Bolvadin'in mevcut vesikalara göre 10.000 yıllık geçmişi vardır. Bolvadin, antik Paroreos Phrygia (Yanık Frigya) vadisinde kurulmuştur. Bu vadiye M.Ö. 8000'de yerleşik hayata geçilmiştir. Arkaik devirde bir site şehri olan Bolvadin, Afyon bölgesindeki 52 yerleşim biriminden birisiydi.

Anadolu'daki bütün tarihi devirleri yaşamıştır. Romalılar zamanında Polybotum isminde il merkezidir. Üçhöyükler mevkinde önemli bir yerleşim merkezi olan Kayster Pedion şehri M.Ö. 401 tarihinde Persler tarafından yakıldıktan sonra Polybotum hızla gelişmiştir. Grek tarihçisi Ksnefon, "Anabasis" isimli kitabında Kayster Pedion şehri için yolların birleştiği yerde kalabalık bir şehirdir der.

M.S. 133 tarihinde Polybotum'u ziyaret eden Roma Kralı Hadrianus adına 3 cins para basılmıştır. Kralın heykelleri form ve agoraları süslemiştir. Bizans zamanında "Polybotos" ismiyle anılmıştır. Çevresini etkileyen sosyal ve kültür şehri olmuştur. Bizans'ın son zamanlarında Türk ve Arap akınlarının tesiri ile şehir küçülmüş, nüfus dağılmıştır. Bizans tarihçisi Anne Comnenus "Alexia" isimli eserinde bu şehrin çevresinin merkezi olduğunu yazar. IX. asrın başlarında büyük bir deprem geçirir. Şehrin surları ve binaları yıkılır. Polybotos'u ,Malazgirt Zaferi'nin hemen sonunda 1107 tarihinde Emir Menkülek fethetmiştir. İsmi Bolvadin olarak değiştirildi. Zaman içinde Türkler ile Bizans arasında el değiştirdi.1116 tarihinde Bolvadin ovasında Bizans'la yapılan Bolvadin Savaşı ve sonunda yapılan Bolvadin Anlaşması ile bu bölge kesin olarak Türklerin eline geçti. Bu sırada Bolvadin Valisi Emir Buga idi. Türklerin eline geçtikten sonra Bolvadin'e Yazır, Avşar, Karkın, Çepni boyları gelip yerleşmişlerdir. Daha sonra aşiretlerin iskanları sırasında çeşitli aşiretler, cemaatler yerleştirilmiştir. Bugünkü Bolvadin ve civarındaki halkın kökleri bu aşiretlere dayanır.

Bolvadin merkezinde Yazır ve Karkın aşiretleri etkindir. Daha sonra Sarıkeçili, Karakeçili, Honamlı ve Tekeli Yörükleri gelmişlerdir. Civarda ise Morcaali Türkmenleri (Kemer kaya), Karainbeyli Türkmenleri (Çay), Karabağ Türkmenleri (Büyükkarabağ, Ortakarabağ, Derekarabağ), Tabanlı Türkmenleri (Kurucaova Köyü), Selçuklu Yörükleri (Dişli Kasabası), Avşar Yörükleri (Özburun Kasabası), Karakeçili Yörükleri (Yörükkaracaören ve civarı) yerleşmiştir.

Bolvadin Selçuklular zamanında camiler, mescitler, çeşmeler, hanlar, hamamlar, mektepler medreseler, köprülerle süslenmiştir. Bu eserlerden yalnızAlaca Camisi (1271) günümüze kadar gelebilmiştir. Bu devrin önemli olaylarından Cimri Olayı (Şeyhzade Siyavuş'un isyanı) Kemer kaya Kasabası yakınlarındaki 1278 yılında Yedi Kapı mevkinde olmuştur. Bu olay sonunda köylerin bir kısmı dağıldı."Karahisar-ı Devle" ismiyle anılan Afyon'a bağlı 10 kadılıktan birisi olup yeniden imar edilmiştir. Bu devirde 11 nahiyesi (Han, Bayat, Musluca, Göçmen Akviranı, Nevahi-i Barkınlı, İshaklu, Çay, Karamık, Şuhut, Karaadilli, Çölabat), 326 köyü, 11 mahallesi vardı. Büyük bir ticaret merkeziydi. Selçuklular'dan günümüze kadar yalnızca Alaca Camii ulaşmıştır. Alaca Çeşmesi ve Ali Efendi Camisi'nin yalnız kitabeleri ulaşabilmiştir. Hz. Mevlana'nın oğlu Sultan Veled, Afyon'u ziyareti sırasında "Bolvadin Mevlevihanesi"ni açmıştır.

Bolvadin, Selçuklular yıkıldıktan sonra Eşrefoğulları, Sahipataoğulları ve Karamanlılar'ın eline geçmiştir. Bu devirde Eşrefoğlu Külliyesi ve Erkmenhisarı Camii yapıldı. Bu eserlerden günümüze Eşrefoğlu Camisi'nin kitabesi ve Erkmenhisarı Camisi'nin minaresi (Kırık Minare) gelebilmiştir.

Bolvadin, Sultan I. Murat zamanında Osmanlı topraklarına katıldı. Yavuz Sultan Selim döneminde kaza merkezi olmuştur. Tanzimat döneminde Kaza-ı Muhassıla (ilçe üstü) statüsünü elde etmiştir. I. Dünya Savaşından sonra Anadolu'nun Yunanlılar tarafından işgali sırasında; Bolvadin de 14 Nisan 1921 tarihinde işgal edilmiştir. 24 Eylül 1921 tarihinde ise işgalden kurtulmuştur. Halen ayakta olan "YANIK KIŞLA" işgal yıllarından günümüze kalan tarihi bir vesika ve hatıradır.

1850 yılında Muhassılığa yükseldi. Karahisar-ı Sahip Sancağı (Afyon) iki Muhassılığa ayrılmıştır:

İdari Yapısı: Fatih Sultan Mehmet zamanında yapılan idari düzenlemede, Bolvadin Anadolu Eyaletinin önemli kazalarından birisi oldu. Eyaletin merkezi Kütahya vilayetidir. Zamanla Ankara'da eyalet merkezi oldu.1839 tarihide yapılan yeni düzenleme ile vilayet merkezi Hüdavendiğer ismi ile teşkilatlanan Bursa olmuştur. Hüdavendiğer Vilayetinin Bursa, Karesi (Balıkesir), Ertuğrul (Bilecik), Germiyan (Kütahya) Karahisar-Sahip (Afyon) ismin de 5 sancağı vardı.

1. Karahisar-ı Sahip Muhassılığı: Merkez Afyon, Sandıklı, Çal, Çivril, Sincanlı kazaları,

2. Bolvadin Muhassılığı: Merkez Bolvadin, Han, Bayat, Musluca (Emirdağ), Nevahid-i Barçanlı (Kemer kaya), İshaklı, Karamık, Çay, Şuhut, Karaadilli, Çölabat kazaları,

Bolvadin, Kurtuluş Savaşında stratejik yönden önemli bir merkez olmuştur. Birinci ve İkinci Ordu Bolvadin'de kurulmuştur.

Büyük bir kültür merkezi olan Bolvadin'de ticari hayat ve sanat çok gelişmiştir. 1831 yılında yapılan nüfus sayımındaki istatistiklere göre 150 çeşit meslek grubu vardır. Ziraat Bankası 22. şubasını 1873 yılında Bolvadin'de açmıştır. Bunu takiben Osmanlı Bankası ve Akşehir Bankası da şube açmışlardır. Daha sonra Bolvadinliler 1914 yılında, Osmanlı Döneminin ilk özel bankalarından olan "Bolvadin Osmanlı İktisad Bankası"nı kurmuştur.

Kültür hayatını temsil eden medreselere, tekkelere, ahi kuruluşlarına Selçuklular zamanında rastlanır. Bu teşkilatlar Osmanlı zamanında gelişmiştir. 1839'dan sonra medreselerin yanısıra kurulan okullardan Bolvadin'de 7 iptidaiye (ilkokul), 1 rüştiye (ortaokul) vardır. Ayrıca 63 tane sübyan (mahalle mektebi) bulunuyordu.

Yerel Yönetim: Roma ve Bizans Dönemine ait belgelerde belediye yönetimine benzer kurumlar olduğunu görüyoruz. Bunlara Municipium deniyordu. İslami Dönemde belediye işlerini kadıların gözetiminde İhtisap Ağaları yürütüyordu. XVII. asırdan itibaren Voyvoda adı verilen yerel yöneticilerde, yerel yönetimde etkili olmuşlardır. XVIII. asırda Ayanlar yönetmeye başladı. Abdi Ağa, Hacı Mehmet Ağa, Tahir Bey, Abdülkadir Ağa Bolvadin'in ünlü ayanlarındandır. 1855 tarihinde Şehremeni Teşkilatı kuruldu. Daha sonra Belediye ismini aldı. Bolvadin Belediyesi , Osmanlı Döneminde ilk kurulan belediye teşkilatlarındandır.

B- COĞRAFİ YAPI :

Ege Bölgesinin İç Batı Bölümünde yer alan ilçemiz; 31 derece 2 dakika doğu boylamı ile 38 derece 43 dakika kuzey enleminin kesişme noktasındadır. İlçemizin batısında Afyonkarahisar, Çobanlar ve Bayat, güneyinde Çay, Kuzeyinde Emirdağ ve Bayat, doğusunda Sultandağı ilçesi bulunmaktadır.

Bolvadin' in deniz seviyesinden yüksekliği 1016 m.'dir. Yüzölçümü 1108 KM²' dir. İlçe arazisi genellikle ovadır. İlçe yüzölçümünün %43'ü tarımsal alana sahiptir. Güneyinde Sultan Dağları, kuzeyinde ve doğusunda Emirdağları yer almaktadır. Eber Gölüne dökülen Akar çay tek su kaynağıdır. Eber Gölünün denizden yüksekliği 967 metredir. Yüzölçümü 125 Km².dir. Eber Gölü yapılan kanalla Akşehir gölü ile birleşmiştir. Eber gölü sığ bir göldür. İklim koşullarına bağlı olarak suları çok kez çekilmektedir. Gölün kirlenmesi ekolojik dengeyi de olumsuz etkilemektedir.

C- İDARİ DURUM:

Bolvadin ilçemiz (1) Merkez, (2) kasaba belediyesi ile 14 köyden oluşmaktadır. İlçemiz merkezinde 49, kasabalarda 15, köylerde 14 olmak üzere Toplam 78 Mahalle Muhtarımız görev yapmaktadır.

D- NÜFUS DURUMU:

Bolvadin merkez nüfusu 31.810, Dişli 3.134, Özburun 2.024 dir. 14 Köylerimizin toplam nüfusu ise 8.726 olmak üzere ilçe nüfusu genel toplamı 45.694 dir.

E- İKLİM DURUMU:

Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu kısmında yer alan Bolvadin'in yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve yağışlıdır. Ege, Akdeniz ve İç Anadolu iklimlerinin kesişme noktasıdır. Yıllık sıcaklık ortalaması 10,9 derecedir. Yıllık nispi nem % 61,9 dur.Yıllık yağış ortalaması 384,2 mm.dir.

F- SOSYAL YAPI:

İlçede geleneksel muhafazakâr bir hayat tarzı yaşanmaktadır. Ana karayollarından ve demiryollarından uzak kalışı, dışarıdan göç almaması değişimi ve yenileşmeyi güçleştirmiştir. Son yıllarda dışa açılım ve okullaşma sosyal yaşantıyı etkilemiştir.

Merkez, kasaba ve köylerde hala eski tip ahşap ve kerpiç evler mevcudiyetini devam ettirmektedir. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarımsal üretimde arpa, buğday ve haşhaş üretimi ön plandadır. Kuru tarım, besi hayvancılığı, yumurta tavukçuluğu, esnaf vesanatkârlık diğer çalışma alanlarıdır. Alkaloid Fabrikası ve Avşar- Emaye A.Ş. diğer istihdam alanlarını oluşturmaktadır.

G- ULAŞIM VE HABERLEŞME:

İlçemiz E-28 Karayolu Konya-Ankara ve İstanbul güzergâhı üzerinde bulunan çok önemli bir kavşak noktasıdır. İlçemizin Afyonkarahisar İline olan uzaklığı 60 km.dir. İlçemizin 12 köyü bulunmakta olup köy yollarımızın tamamı asfalttır. İlçemizde Posta İşletme Müdürlüğü ile Telekom hizmet binası mevcut olup herhangi bir hizmette sıkıntımız yoktur.

